बजार अवलोकन ८९

भाद्र २०७५ †

निम्न संस्थाहरुद्धारा संयुक्त रुपमा प्रकाशित :
विश्व खाद्य कार्यक्रम– तथ्य, नीति तथा नविनता ईकाइ,
कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, कृषि विभाग, बजार विकास, आर्थिक विश्लेषण र तथ्याङ्क शाखा
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र
उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

मुख्य बुँदाहरु

- ***२०७५ भाद्र महिनामा आन्तरिक उत्पादन र आयातको कारण प्रयाप्त उपलब्धता भएकोले नेपालभरका १५ मुख्य बजारहरुमा अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्यहरु सापेक्षिक रुपमा स्थिर वा न्यून रुपमा घटेको पाइयो ।***
- ***२०७५ श्रावण महिनामा समग्र स्फीतिदर ४.६ प्रतिशत रहयो भने खाद्य तथा पेय पदार्थको स्फीतिदर ३.९ प्रतिशत रहयो तथापि केहि खाद्य बस्तुहरुको स्फीतिदर सापेक्षिक रुपमा उच्च रहयो: तरकारीजन्य पदार्थहरु (१८.०%), दुध तथा दुध जन्य पदार्थहरु (७.२%) र अन्न बालीहरु (५.१ %) ।***

मूल्य

२०७५ भाद्र महिनामा नेपालभरका १५ मुख्य बजारहरुमा अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्यले मिश्रित प्रवृति देखाएको पाइयो (**चित्र १** मा हेर्नुहोस) :

- मासिक रुपमा मोटा चामल, गहुँको पिठो, कुखुराको मासु, भटमासको तेल र मुसुरोको दालको मूल्यहरु स्थिर रहेको पाइयो । रातो आलुको खुद्रा मूल्य ४.६ प्रतिशतले बृद्धि भयो भने मासको दाल र तोरीको तेलको मूल्य क्रमश: ३.४ र २.२ प्रतिशतले घटेको पाइयो ।
- अघिल्लो तीन महिनाको तुलनामा प्राय खाद्य बस्तुहरुको मूल्यले बढ्दो प्रवृति (trend) देखाए, भने अपवादको रुपमा मासको दाल र कुखुराको मासुको मूल्यले घट्दो प्रवृत्ति देखाए । रातो आलुको मूल्य १४.३ प्रतिशतको उच्च दरले बृद्धि भयो ।
- गतवर्ष सोही समयको तुलनामा मोटा चामलको र रातो आलुको मूल्य बाहेक प्राय जसो मूल्यहरुले घट्दो प्रवृत्ति देखाए । कालो दालको मूल्य १६.३ प्रतिशतको उच्च दरले वृद्धि भयो ।

हालको मूल्य प्रबृतिका प्रमुख कारणहरु मौसमी उतार चढाव साथ साथै बिना अवरोध यातायात सेवा संचालन र खाद्य तथा गैह्र खाद्य बस्तुहरुको नियमित आपूर्ति हुन ।

चित्र नं. २ मा प्रस्तुत गरे अनुसार, क्षेत्रीय बजारहरुका खुद्रा मूल्यहरुले राष्ट्रिय औसतको भन्दा फरक प्रवृति देखाए । गत महिनाको तुलनामा, प्राय सबै बजारहरुमा मोटा चामल र मुसुरोको दालको मूल्यहरु, अपवाद स्वरुप मुसुरोको दालको मूल्य मुख्य उपभोक्ता बजारहरुमा र गहुँको पिठोको मूल्य हिमाली र पहाडी तथा तराईका बजारहरु मा बाहेक, बढ्दो प्रवृति रहयो । गत वर्ष सोही समयको तुलनामा प्रायजसो खाद्य बस्तुहरुको मूल्यहरु अपवादस्वरुप मुख्य उपभोक्ता बजारहरुमा मोटा चामलको र तराइ का बजारहरुमा गहुँको पिठो र मुसुरोको दालको मूल्य घट्दो प्रवृति बाहेक स्थीर रहे ।

गत एक महिनामा उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्रद्वारा नियमित रुपमा अनुगमन गरिएका बिर्तामोड, काठमाडौं, बुटवल, सुर्खेत र धनगढीका पाँच ठूला बजार हरुको थोक मूल्यहरु अपवादस्वरुप मुसुरोको दालको बाहेक तुलनात्मक रुपमा घट्दो प्रवृति रहयो । कालीमाटी फलफुल तथा तरकारी बजारमा गत एक महिनामा अनुगमन गरिएका तरकारीको थोक मूल्यहरुले उच्च मौसमी उतार चढाव देखाए (**तालिका १** मा हेर्नुहोस): बाली भित्र्याउने समय भएकोले मासिक रुपमा भन्टा, रायोको साग, पालुङ्गो को साग, सिमी, गोलभेडा, चिप्ली भिन्डी र काउलीको मूल्यमा ११ प्रतिशत भन्दा बढीका दरले बृद्धि भयो भने तितेकरेला, काको र घिरौलाको मूल्य ८ प्रतिशत भन्दा बढीका दरले घट्यो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकका अनुसार समग्र उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (CPI) २०७५ श्रावण महिनामा १२१.३ भयो जुन मासिक रुपमा ०.८ प्रतिशतले बृद्धि हो । CPI वार्षिक स्फीतिदर ४.६ प्रतिशतले बृद्धि भयो । खाद्य तथा पेय पदार्थको CPI ११७.४ मा कायम रहयो, जुन मासिक रुपमा १.९ प्रतिशत र वार्षिक रुपमा ३.९ प्रतिशतको बृद्धि हो; अन्य केहि खाद्यबस्तुहरुको CPI ले वार्षिक रुपमा तुलानात्मक रुपले बढ्दो प्रवृति देखाए; तरकारीजन्य पदार्थहरु (१८.०%), दुध तथा दुध जन्य पदार्थहरु (७.२%), र अन्न बालीहरु (५.१%) । गैह्र खाद्य बस्तु तथा सेवाहरु सम्बन्धि CPI १२४.३ भयो, जुन मासिक रुपमा ०.१ प्रतिशतको न्यून र वार्षिक रुपमा ५.१ प्रतिशतको बृद्धि हो ।

आपूर्ति

आन्तरिक उत्पादनबाट प्रयाप्त उपलब्धता र बिना अवरोध यातायात सेवा सन्चालनको परिणाम स्वरुप नियमित रुपमा आयात भइरहेकोले देशभर खाद्य बस्तुहरुको आपूर्ति हालसम्म राम्रो र स्थीरता रहेको छ ।

पूर्वानुमान

नेपालमा मुख्य चाडबाडहरुको शुरुवातसँगै आउंदो महिनामा माग बढ्ने र सार्वजनिक यातायातको भाडा बृद्धि संगै प्राय खाद्य बस्तुहरुको मूल्य बढ्ने अनुमान गरिएको छ ।

कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका अनुसार मनसुनको आगमन समयमै र नियमित अन्तरालमा बर्षा भएकोले ९५ प्रतिशत भन्दा बढी धान बाली - नेपालको प्रमुख खाद्यान्न बाली- को रोपाइ भइसकेको छ । यसले नेपालमा धानको उत्पादन बढाउन सहयोग गर्नेछ ।

तालिका १: मासिक रुपमा मुख्य वस्तुहरुको मूल्यमा भएको अत्याधिक परिवर्तन

वस्तुहरु	मूल्य ने रु/ केजि, लि	१ महिनाको परिवर्तन (%)	अवलोकन
भन्टा, रायोको साग, पालुङ्गो को साग, सिमी, गोलभेडा, चिप्ली भिन्डी र काउली	विभिन्न	> ११	कृषि उत्पादन रिक्त हुने समय भएको हुनाले आपुर्तिमा कमि आएको ।
परवल, पालुङ्गोको साग, रायो को साग	विभिन्न	> -८	बाली भित्र्याउने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा बृद्धि ।

चित्र १: १२ महिनाको औसत खुँद्रा मूल्य *

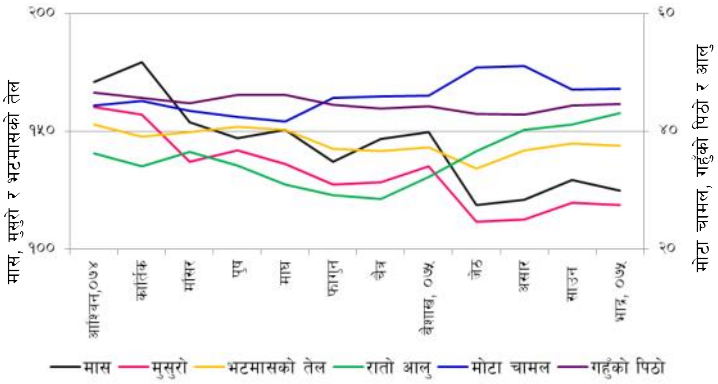

चित्र २: मूल्य परिवर्तन प्रतिशतमा ** (१ महिना र १ वर्ष)

Nepal Food Security Monitoring System (NeKSAP) website: http://www.neksap.org.np

† मूल्यहरु २०७५ असार महिनाको बजार मूल्यसँग सम्बन्धित छन् ।

* मूल्यहरु यस प्रतिवेदनको पछाडी पट्टी दिईएको बजारहरुबाट लिइएको हो । तर *सडक नपुगेका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु* यसमा समावेश छैनन् ।

** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा भएका सम्पूर्ण बजारहरुसंग सम्बन्धित छन् ।

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadhya Surakshya Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System

बजार अवलोकन-८९

मुख्य खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्य- भाद्र २०७५

बजार	मुख्य खाद्य बस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) * १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत परिवर्तन १म	३ म	१ वर्ष
मुख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटा चामल	५५.०	-१.८	१०.०	-	▶	▶	-
	गहुँको पिठो	४६.०	२.२	२.२	-	▶	▶	-
	भटमासको तेल	१४०.०	-६.७	०.०	-	▼	▶	-
	कुखुराको मासु	३३०.०	०.०	-२.९	-	▶	▶	-
	मुसुरो	१००.०	-९.१	-१६.७	-	▼	▼	-
	आलु	५०.०	०.०	११.१	-	▶	▲	-
पोखरा	मोटा चामल	५२.०	०.०	८.३	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४७.०	-२.१	-२.१	-६.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१२५.०	-३.८	-३.८	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	४००.०	-२.४	-७.०	-७.०	▶	▶	▶
	मुसुरो	९८.०	२.१	-२४.६	-४२.४	▶	▼	▼
	आलु	४२.०	-४.५	-६.७	-१९.२	▶	▶	▼
सुर्खेत	मोटा चामल	५०.०	१३.६	११.१	-	▲	▲	-
	गहुँको पिठो	४४.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	भटमासको तेल	१४०.०	-६.७	०.०	-	▼	▶	-
	कुखुराको मासु	३४०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	मुसुरो	१२०.०	४.३	९.१	-	▶	▶	-
	आलु	४५.०	२८.६	१२.५	-	▲	▲	-
क्षेत्रीय तराई बजार								
विराटनगर	मोटा चामल	४२.०	०.०	-६.७	-	▶	▶	-
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	७.१	-	▶	▶	-
	भटमासको तेल	१३०.०	०.०	१०.२	-	▶	▲	-
	कुखुराको मासु	३२०.०	६.७	-१.८	-	▲	▶	-
	मुसुरो	९०.०	०.०	५.९	-	▶	▶	-
	आलु	५०.०	२५.०	५१.५	-	▲	▲	-
जनकपुर	मोटा चामल	४३.०	२.४	२.४	-	▶	▶	-
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	भटमासको तेल	१४०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	कुखुराको मासु	३२०.०	६.७	६.७	-	▲	▶	-
	मुसुरो	१२५.०	०.०	२५.०	-	▶	▲	-
	आलु	३५.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
विरगंज	मोटा चामल	४५.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	गहुँको पिठो	४२.०	५.०	५.०	-	▶	▶	-
	भटमासको तेल	१३०.०	-८.५	-३.७	-	▼	▶	-
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	मुसुरो	९०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	आलु	४०.०	५.३	१४.३	-	▲	▲	-
धनगढी	मोटा चामल	४०.०	०.०	-११.१	०.०	▶	▼	▶
	गहुँको पिठो	३४.०	०.०	०.०	-२.९	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४०.०	०.०	७.७	७.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	०.०	-६.३	▶	▶	▶
	मुसुरो	१००.०	०.०	०.०	-१६.७	▶	▶	▼
	आलु	३०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
नेपालगंज	मोटा चामल	४४.०	४.८	-१२.०	१५.८	▶	▼	▲
	गहुँको पिठो	४२.०	०.०	०.०	-४.५	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४०.०	०.०	०.०	-२.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	-६.३	-११.०	▶	▶	▶
	मुसुरो	१२०.०	२०.०	२०.०	-८.४	▲	▲	▶
	आलु	५५.०	३७.५	८३.३	२२३.५	▲	▲	▲

बजार	मुख्य खाद्य बस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) * १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत परिवर्तन १म	३ म	१वर्ष
भैरहवा	मोटा चामल	५०.०	०.०	११.१	-	▶	▲	-
	गहुँको पिठो	३६.०	-१०.०	-५.३	-	▼	▶	-
	भटमासको तेल	१२५.०	-३.८	५.९	-	▶	▶	-
	कुखुराको मासु	३४०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	मुसुरो	७६.०	-५.०	-५.०	-	▶	▶	-
	आलु	३५.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
सडक पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
मकवानपुर	मोटा चामल	५०.०	-३.८	०.०	-	▶	▶	-
	गहुँको पिठो	५०.०	१३.६	१३.६	-	▲	▲	-
	भटमासको तेल	१३५.०	-७.५	-३.६	-	▼	▶	-
	कुखुराको मासु	३१०.०	-३.१	-३.१	-	▶	▶	-
	मुसुरो	९५.०	-९.५	-१३.६	-	▼	▼	-
	आलु	४५.०	१२.५	४०.६	-	▲	▲	-
धनकुटा	मोटा चामल	४५.०	०.०	०.०	१८.४	▶	▶	▲
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१३०.०	०.०	८.३	४.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३४०.०	०.०	-५.६	३.०	▶	▶	▶
	मुसुरो	१०५.०	५.०	५.०	-१२.५	▶	▶	▶
	आलु	५०.०	११.१	६६.७	४२.९	▲	▲	▲
रोल्पा	मोटा चामल	४२.०	०.०	-२२.२	-	▶	▼	-
	गहुँको पिठो	४२.०	५.०	५.०	-	▶	▶	-
	भटमासको तेल	१४०.०	०.०	७.७	-	▶	▶	-
	कुखुराको मासु	३५०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	मुसुरो	१२०.०	९.१	४.३	-	▲	▶	-
	आलु	४५.०	२८.६	२८.६	-	▲	▲	-
सांफेबगर	मोटा चामल	४४.०	२.३	१०.०	४.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	२.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१६५.०	३.१	१०.०	-२.९	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	४००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मुसुरो	१७०.०	१३.३	२१.४	-१५.०	▲	▲	▶
	आलु	४५.०	०.०	०.०	१२.५	▶	▶	▶
जुम्ला	मोटा चामल	५०.०	०.०	-९.१	-९.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	५०.०	०.०	-९.१	-९.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१५०.०	०.०	७.१	-१६.७	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	४५०.०	०.०	४.७	-१८.२	▶	▶	▼
	मुसुरो	१५०.०	७.१	०.०	-१६.७	▲	▶	▼
	आलु	४०.०	०.०	-२०.०	३३.३	▶	▼	▲
बाजुरा	मोटा चामल	४६.०	१५.०	१५.०	७.०	▲	▲	▶
	गहुँको पिठो	४७.०	४.४	६.८	४.४	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१९०.०	५.६	१८.८	५.६	▲	▲	▶
	कुखुराको मासु	४६०.०	२.२	४.५	४.५	▶	▶	▶
	मुसुरो	१९०.०	५.६	२६.७	-१३.६	▲	▲	▶
	आलु	४०.०	०.०	०.०	१४.३	▶	▶	▶
सडक पहुँच नभएका हिमाली बजारहरु								
डोल्पा	मोटा चामल	८०.०	०.०	-४०.७	-४४.८	▶	▼	▶
	गहुँको पिठो	१२०.०	२०.०	२०.०	०.०	▶	▼	▼
	भटमासको तेल	२००.०	५.३	८.१	-९.१	▶	▼	▶
	कुखुराको मासु	५५०.०	०.०	१०.०	१०.०	▲	▶	▶
	मुसुरो	२८०.०	०.०	२७.३	-६.७	▲	▶	▼
	आलु	४२.०	५.०	२०.०	-७२.०	▲	▼	▼
हुम्ला	मोटा चामल	१६५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	१५०.०	०.०	०.०	-११.८	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	२६०.०	०.०	०.०	-१३.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	५००.०	०.०	०.०	-१६.७	▶	▶	▼
	मुसुरो	३००.०	-१४.३	-१४.३	-२१.१	▼	▼	▼
	आलु	५०.०	-१६.७	-१६.७	-१६.७	▼	▼	▼

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको

▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन

▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

* यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५ % सम्म, ३ महिनामा १० % सम्म अथवा १ वर्षमा १५% सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिने छ ।

यो **बजार अवलोकन** विश्व खाद्य कार्यक्रम, तथ्य, नीति तथा नविनता ईकाइ, नेपालले कृषि विभाग, बजार बिकास,आर्थिक विश्लेषण तथा तथ्याङ्क शाखा, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ र उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चको संयुक्त सहकार्यमा नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली NeKSAP को एक अंशका रुपमा तयार पारेएको हो । नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणालीद्बारा प्रकाशित सम्पूर्ण सामग्रीहरु NeKSAP को विद्युतीय ठेगाना http://www.neksap.org.np मा हेर्न सकिनेछ । थप जानकारीका लागि पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५२६०६०७ एक्सटेन्सन् नं.: २४४१ मा सम्पर्क राख्न सकिनेछ ।